

Özdemir, E. (2024). Türkiye’de Üniversite Kütüphane Binaları İçin Mimari Program Rehberi. Ankara. Nobel Bilimsel Eserler. ISBN: 978-625-393-921-2

Özdemir, E. (2024). Architectural Program Guide for University Library Buildings in Turkey. Ankara. Nobel Bilimsel Eserler. ISBN: 978-625-393

Osman Furkan ESGİDİR*

Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Erzurum, Türkiye

ABSTRACT

This study aims to examine the book titled “Architectural Program Guide for University Library Buildings in Turkey” written by Erkan ÖZDEMİR in 2024. The book consists of five main chapters: “Introduction”, “University Library Buildings and Architectural Design Examples”, “Planning and Design in University Library Buildings”, “Creating an Architectural Program Guide for New Generation University Libraries” and “Conclusion and Recommendations”. Before the main chapters, “Summary”, “Foreword”, “List of Figures”, “List of Pictures”, “List of Tables”, “List of Abbreviations” and “References” sections are also included in the book. As the author states in the “Foreword” section, the book in question was adapted from his doctoral dissertation work and turned into a book. The author states the purpose of the book as “to create an architectural program guide for planning and designing a modern university library with sustainability principles”.

Keywords: University libraries, library buildings, library architecture, university library buildings.

ÖZ

Bu çalışmada, Erkan ÖZDEMİR tarafından 2024 yılında kaleme alınmış olan “Türkiye’de Üniversite Kütüphane Binaları İçin Mimari Program Rehberi” isimli kitabın incelenmesi amaçlanmaktadır. Kitap, “Giriş”, “Üniversite Kütüphane Binaları ve Mimari Tasarım Örnekleri”, “Üniversite Kütüphane Binalarında Planlama ve Tasarım”, “Yeni Nesil Üniversite Kütüphaneleri İçin Mimari Program Rehberinin Oluşturulması” ve “Sonuç ve Öneriler” bölümleri olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır. Kitapta ana bölümlere geçilmeden önce “Özet”, “Ön Söz”, “Şekiller Listesi”, “Resimler Listesi”, “Tablolar Listesi”, “Kısaltmalar Listesi” ve “Kaynakça” bölümlerine de yer verilmiştir. Söz konusu kitap, yazarın da “Ön Söz” bölümünde belirttiği gibi kendi doktora tez çalışmasından uyarlanarak kitap haline getirilmiştir. Yazar kitabın amacını ise “modern bir üniversite kütüphanesinin sürdürülebilirlik esaslarıyla planlanması ve tasarlanması için mimari program rehberi oluşturmak” şeklinde ifade etmiştir.

Anahtar Kelimeler: Üniversite kütüphaneleri, kütüphane binaları, kütüphane mimarisi, üniversite kütüphane binaları

Geliş Tarihi/Received 17.12.2024
Kabul Tarihi/Accepted 27.12.2024
Yayın Tarihi/Publication Date 31.12.2024

*Sorumlu Yazar/Corresponding author:

Osman Furkan ESGİDİR

E-mail: osmanfurkanesgidir@gmail.com

Cite this article: Esgidir, O. F. (2024).

Türkiye’de Üniversite Kütüphane Binaları İçin Mimari Program Rehberi. *Education and Technology in Information Science*, 2(2), 44-46.

The content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

Bu çalışmada, Erkan ÖZDEMİR tarafından 2024 yılında kaleme alınmış olan “Türkiye’de Üniversite Kütüphane Binaları İçin Mimari Program Rehberi” isimli kitabın incelenmesi amaçlanmaktadır. Kitap, “Giriş”, “Üniversite Kütüphane Binaları ve Mimari Tasarım Örnekleri”, “Üniversite Kütüphane Binalarında Planlama ve Tasarım”, “Yeni Nesil Üniversite Kütüphaneleri İçin Mimari Program Rehberinin Oluşturulması” ve “Sonuç ve Öneriler” bölümleri olmak üzere beş ana bölümden oluşmaktadır. Kitapta ana bölümlere geçilmeden önce “Özet”, “Ön Söz”, “Şekiller Listesi”, “Resimler Listesi”, “Tablolar Listesi”, “Kısaltmalar Listesi” ve “Kaynakça” bölümlerine de yer verilmiştir. Söz konusu kitap, yazarın da “Ön Söz” bölümünde belirttiği gibi kendi doktora tez çalışmasından uyarlanarak kitap haline getirilmiştir. Yazar kitabın amacını ise “modern bir üniversite kütüphanesinin sürdürülebilirlik esaslarıyla planlanması ve tasarlanması için mimari program rehberi oluşturmak” şeklinde ifade etmiştir.

Birinci bölüm olan “Giriş” bölümü (ss. 1-12) alt bölümler olmaksızın konuya giriş yapılan, üniversitelerin, üniversite kütüphanelerinin ve kütüphane mimarilerinin önemini vurguladığı bölümdür. Kütüphane mimarisi açısından analizlerin ele alınarak mimari program rehber önerilerinin de yer aldığı bu bölümde, literatür ağırlıklı açıklamalar yapılmıştır. Ayrıca kitabın amacı detaylı bir şekilde aktarılmıştır.

“Üniversite Kütüphane Binaları ve Mimari Tasarım Örnekleri” isimli ikinci bölüm (ss. 13-49) “Üniversite Kütüphaneleri” alt başlığı altında yer alan farklı başlıklardan oluşmaktadır. Bu başlıklar altında üniversite kütüphanelerinin tarihi, amaç ve işlevleri, üniversite kütüphanelerinin mimarisi ve

tasarımları, ulusal ve uluslararası alanda üniversite kütüphane tasarımları ve fonksiyonel tasarım örnekleri irdelenerek açıklamalar yapılmıştır. Kütüphane mimarisi özelinde bina, derme, bütçe, personel ve kullanıcı gibi kütüphaneyi oluşturan unsurlar vurgulanarak kütüphanenin sadece bir binadan oluşmadığına dikkat çekilmiştir. Bu bağlamda kütüphanelerin mimari tasarım ilkeleri incelenerek olması gereken ideal alan anlatılmaya çalışılmıştır.

“Üniversite Kütüphane Binalarında Planlama ve Tasarım” adlı üçüncü bölüm (ss. 51-149) yedi alt bölümden oluşmaktadır. Söz konusu alt bölümlerde kütüphane bina planlaması, kütüphane yer seçimi, tasarımda sürdürülebilirlik, çevresel tasarım, iç mekân organizasyonu ve tasarımı, engelsiz tasarım ve emniyet ve güvenlik konuları detaylandırılarak, çeşitli tanımlamalar ve açıklamalar yapılarak literatür ağırlıklı bir şekilde ele alınmıştır. Bu bölümde yer alan alt bölümlerde özellikle bina özelinde çok yönlü incelemeler yapılarak planlama ve tasarım hususlarında önem arz eden konulara vurgular yapılmıştır.

Kitabın dördüncü bölümü ise “Yeni Nesil Üniversite Kütüphaneleri İçin Mimari Program Rehberinin Oluşturulması” şeklinde isimlendirilmiştir. Bu bölüm dört alt başlıkta ele alınarak incelenmiştir (ss. 151-178). Bu bölümde ihtiyaç analizi ve değerlendirme süreci, mimari tasarım ilkeleri, fonksiyonel tasarım ve rehber unsurlarının oluşturulması başlıkları sürdürülebilirlik yaklaşımıyla ele alınmış ve mimari ilkeler doğrultusunda değerlendirilmiştir (Özdemir, 2024, s.151).

Beşinci ve son bölüm olarak “Sonuç ve Öneriler” bölümü karşımıza çıkmaktadır (ss. 179-185). Yazar bu bölümde konuyla ilgili olarak çıkardığı sonuçlara ulaşırken hangi sorular doğrultusunda cevap aradığını belirtmiştir. İlgili sonuçlara 5N+1K modeli doğrultusunda ulaştığını belirten yazar “Ne, Neden, Nasıl, Nerde, Ne zaman ve Kim” sorularını esas alarak sonuçlara ulaşmıştır. İlgili sonuçlar doğrultusunda yazarın Türkiye’de bulunan üniversitelere ait kütüphane binalarının inşaa sürecinde rehber olacak bir mimari programın var olmadığı tespitinde bulunduğu görülmektedir. Son olarak yazar kitabında yapılan çalışma ve tespiti sonucunda konuyla ilgili olarak öneriler vermiştir.

Kütüphane bina ve mimarilerinin en az kütüphane dermeleri kadar önemli olduğunu söylemek mümkündür. Nitekim söz konusu dermeyi ve diğer materyalleri onları kullanacak olan kullanıcıyla beraber içinde barındıracak olan binadır. Elbette binalar ise belli bir mimari doğrultusunda var olmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK) sözlüğünde bina “yapı ya da çatı” olarak tanımlanmıştır (TDK, t. y., a). Benzer şekilde mimari kelimesi ise TDK sözlüğünde “yapı ya da mimarlıkla ilgili, mimarlığa ilişkin” şeklinde ifade edilmiştir (TDK, t. y., b). Her iki kelimenin karşılık olarak ortak noktasının “yapı” sözcüğü olduğu görülmektedir. Bu bağlamda kütüphanelerin içinde bulundurduğu bütün

unsurları ile bir yapı olduğunu söylemek mümkündür. Bu yapıların temel taşı esasen kullanıcılarıdır. Modern kütüphaneler ve modern kütüphanecilik anlayışı doğrultusunda söz konusu yapılar temel taşları olan kullanıcıların konforu düşünülerek ve gereksinimlerini karşılamak üzere tasarlanmak durumundadırlar. Bu tasarımın tek başına bir kütüphaneci tarafından gerçekleştirilemeyeceği aşikardır. Bir başka ifadeyle tek başına bir mühendisin ya da mimarın günümüz ihtiyaçlarını karşılayacak bir yapı oluşturması mümkün değildir. Bu doğrultuda karşımıza disiplinler arası iş birliğinin kaçınılmaz olduğu gerçeği çıkmaktadır.

Söz konusu kitap bu bağlamda ilgili konuyu her yönüyle detaylı bir şekilde ele almış ve sonucunda ilgili profesyonellere sürdürülebilir üniversite kütüphane binaları tasarlanabilmesi için yol gösterici bir rehber sunmuştur. Ayrıca yazarın akademik dili oldukça dikkatli ve özenli kullandığını söylemek mümkündür. Ayrıca yazarın intihal, kaynak gösterme, alıntı yapma gibi etik kurallara dikkat ettiği de ifade edilebilmektedir.

Kitap genel anlamda değerlendirildiğinde, ele alınan konular neticesinde başta üniversite kütüphaneleri ve üniversite kütüphane binalarının inşaa ve tasarımında yer alan tüm disiplinlerdeki profesyonellerin yararlanabileceği bir eser olarak nitelendirilebilir. Benzer şekilde diğer kütüphane türlerine de örnek olabilecek bir çalışma olduğu da söylenebilir. Bu açıdan değerlendirildiğinde kitabın yeni çalışmalar yapılabilmesi adına da ufuk açıcı ve yol gösterici bir eser olduğunu söylemek mümkün olmaktadır. Bununla birlikte söz konusu kitabın başta Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri olmak üzere ilgili diğer disiplinlere ait bölümlerde lisans ve yüksek lisans derecesinde ders kitabı olarak yararlanılabileceği de ifade edilebilir.

Çıkar Çatışması: Yazar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir.

Finansal Destek: Yazar, bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Conflict of Interest: The author has no conflicts of interest to declare.

Financial Disclosure: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynaklar

- Özdemir, E. (2024). *Türkiye’de üniversite kütüphane binaları için mimari program rehberi*. Nobel Bilimsel Eserler.
- Türk Dil Kurumu. (t. y., a). *Bina*. Türk Dil Kurumu sözlüğünde. 15 Aralık 2024’te <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.
- Türk Dil Kurumu. (t. y., b). *Mimari*. Türk Dil Kurumu sözlüğünde. 15 Aralık 2024’te <https://sozluk.gov.tr/> adresinden erişildi.